

УДК 94:[338.46+625/71](477.86)

ДОРОЖНЯ ТА ПРИДОРОЖНЯ ТУРИСТИЧНА ІНФРАСТРУКТУРА
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.В.М. Кланчук¹, В.П. Семків²¹Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника²Івано-Франківська обласна державна адміністрація

У статті охарактеризовано стан автодорожньої мережі та придорожньої інфраструктури в Івано-Франківській області на початку ХХІ ст. Мережа автомобільних доріг загального користування області налічує 4189 км. Придорожня інфраструктура області в основному розвинута вздовж автомобільних маршрутів Н-9 (Мукачеве – Рахів – Івано-Франківськ – Рогатин), Н-10 (Стрий – Івано-Франківськ – Чернівці), Н-18 (Івано-Франківськ – Тернопіль) і М-12 (Стрий – Тернопіль).

Станом на 01.01.2014 р. в області налічувалось 87 готелів та 11 мотелів із загальною місткістю 5744 місць, 7 санаторіїв, які могли розмістити одночасно 1131 особу, 7 пансіонатів з лікуванням на 641 місце, 2 пансіонати відпочинку на 135 місць, 12 баз відпочинку з місткістю на 1906 осіб, а також зареєстровано приблизно 800 приватних садиб, які одночасно могли розмістити понад 4 тис. туристів.

Встановлено, що уздовж автодороги Н-9 один готель припадає на 2,4 км, а на 1 км дороги припадає 28,3 місця; на автодорозі Н-10, відповідно, 17,4 км та 2,8 місця; на автодорозі Н-18 – 15,3 км та 1,6 місця; на автодорозі М-12 – 3,6 км та 5,7 місць відповідно.

Загалом в області є близько 2350 підприємств громадського харчування (в т.ч. 501 – ресторанного господарства), найбільше з яких у м. Івано-Франківську (313), найменше – у Болехові та Тлумацькому районі.

Всього в Івано-Франківській області налічується 176 автомобільних заправок. На автодорозі Н-9 знаходиться приблизно 45 % від усіх АЗС області, на Н-10 – 27 %, на Н-18 – 2,3 % та на М-12 – 4,5 %. Станцій технічного обслуговування найбільше знаходиться на національній дорозі Н-9 (74 %); значно менше СТО мають дороги Н-10 (18,7 %) та М-10 (1,9 %).

Для розвитку рекреації як в Україні, так і в Івано-Франківській області потрібно більше уваги приділяти розвитку транспортної мережі, зокрема збільшенню розмірів фінансування для ремонту, реконструкції та розбудові нових автомобільних доріг, не забуваючи при цьому дотримуватись екологічних вимог. Бо ж через недостатнє фінансування доріг держава тільки втрачає.

Ключові слова: автодорожня мережа, придорожня інфраструктура, готель, мотель, підприємство ресторанного господарства, автозаправна станція, станція технічного обслуговування.

Вступ. Найголовнішим у використанні рекреаційних ресурсів є наявність туристичної інфраструктури. Це заклади розміщення, заклади харчування, транспортні засоби, заклади для розваг, атракцій та ін.

З токи зору організації інфраструктурного забезпечення рекреаційного процесу, одне з ключових місць належить транспортній системі. Питання охоплює проблему транзитних перевезень, організацію залізничного сполучення, розвиток автомагістралей, повітряного, морського та річкового транспорту.

Розвиток туризму і транспорту тісно пов'язаний та взаємозумовлений процес. Загально визнано, що туризм, як масове соціально-економічне явище, став наслідком виникнення і розвитку транспорту. Тому роль дорожньої мережі в розвитку рекреації на сьогоднішній час є дуже актуальною. Високі темпи туристичних поїздок, що спостерігаються в останні десятиріччя, безпосередньо пов'язані з досягненням науково-технологічного процесу в галузі транспорту.

Транспортні шляхи Івано-Франківщини повинні відповідати міжнародним вимогам та надавати можливість здійснювати перевезення швидко, безпечно, надійно, комфортно. Саме вони є прямою ланкою туристичного потоку іноземних громадян в наш край. Взаємодія двох галузей – транспорту і туризму – допоможе кожній з них у короткі терміни вирішити більшість питань, зокрема розбудови туристичної інфраструктури за напрямками національної мережі транспортних коридорів із залучен-

ням приватного капіталу (національного і закордонного).

Наявність розвиненої дорожньої мережі сприяє розвитку туризму та рекреації, але за умови, якщо в даному регіоні є наявні туристичні та рекреаційні ресурси. Дорожні сполучення повинні забезпечувати зручний доступ до цих ресурсів. Для цього дороги повинні бути якісними, відповідати міжнародним стандартам та забезпечувати безпечність руху транспортних засобів. Це сприятиме збільшенню кількості приїздів туристів, в тому числі і туристів з інших країн, що сприятиме припливу капіталу в регіон, його економічного розвитку та економічному розвитку України загалом, збільшення ВВП за рахунок іноземних туристів, тобто туристичного експорту.

На жаль, через нашу область проходить тільки одна автомобільна дорога міжнародного значення, в північній її частині, і захоплює невеликий відрізок через Рогатинський район. Це автомобільна дорога міжнародного значення М-12 з напрямком на Польщу через Львів та на Бережани.

Виклад основного матеріалу. Стан автодорожньої мережі в Івано-Франківській області. На сьогоднішній день мережа автомобільних доріг загального користування області налічує 4189 км доріг, які поділяються на:

- державні – 797,8 км, що з'єднують столицю України – м. Київ з адміністративними центрами областей та містами державного підпорядкування;

- територіальні – 397,3 км, що з'єднують районні центри між собою

та обласним центром;

– обласні – 775,1 км, що з'єднують адміністративні центри районів з центрами сільських населених пунктів;

– районні – 2218,8 км, що з'єднують центри населених пунктів між собою [2].

Для підтримання в належному стані мережі доріг загального користування області, згідно з науково обґрунтованими міжремонтними термінами, необхідно щорічно ремонтувати: капітальним ремонтом – 450 км; поточним ремонтом – 820 км. Для проведення ремонтних робіт, враховуючи сучасні ціни на будівельні матеріали, середня вартість капітального ремонту 1 км дороги складає від 500 до 1500 тис. грн. Виходячи з викладеного, на виконання вказаного вище обсягу робіт щорічно необхідно вкладати понад 400 млн грн. На поточний ремонт та утримання доріг загального користування області щорічно необхідно біля 150 млн. грн. Керуючись наведеним, загальна середньорічна потреба коштів на ремонти та утримання існуючої мережі доріг складає 550 млн грн.

Кількість мостів та шляхопроводів на дорогах загального користування Івано-Франківської області складає 1192 шт. загальною довжиною 26637 погонних метрів (далі п. м.), в т.ч.:

– залізобетонних – 1079 шт. загальною довжиною 23449 п. м.;

– металевих – 62 шт. загальною довжиною 3015 п. м.;

– дерев'яних – 51 шт. загальною довжиною 594 п. м.;

– 5110 водопропускних труб, за-

гальною довжиною 60972 п. м.;

– 28423 п. м. підпірних стінок.

Питома вага штучних споруд на дорогах Прикарпаття більш як у 2 рази вища за середню в Україні. Більшість мостів (близько 70 %) побудовано в період до 1960 р., тобто за старими нормативами, що не відповідають сучасним вимогам:

– по габаритах – 419 шт., загальною довжиною 9154 м. п.;

– по вантажоспроможності – 209 шт., загальною довжиною 3896 м. п.

На 196 мостах фундаменти опор залягають на природній основі, тобто на глибині до 4 м. За останні 20–25 років дно русел річок понизилося на 2–4 м, що призводить до зменшення глибини залягання фундаментів опор, їх оголенню, підмиву та зміщенню, а в кінцевому результаті до повного руйнування.

Кількість дорожніх споруд, на яких не проводилася реконструкція та капітальні ремонти протягом останніх 30 років, сягає 1075 шт. (загальна їх довжина 24438 м. п.), а кількість споруд, на яких не проводилися ці роботи протягом більше 30 років, складає 109 шт. (загальна довжина 2089 м. п.).

Термінового будівництва, реконструкції та капітального ремонту потребують 48 мостів загальною довжиною 2974 п. м., з яких 30 шт. знаходяться в надзвичайному (близькому до аварійного) стані. На їх відновлення потрібно біля 100 млн грн. Крім цього, термінової перебудови вимагають всі згадані вище 56 дерев'яних мостів. Загальна кількість мостів, які потребують реконструкції та капі-

тального ремонту, складає 350 шт., на що необхідно понад 500 млн грн.

Значних пошкоджень зазнали кам'яні підпірні стінки, особливо на автодорогах державного значення Татарів – Кам'янець Подільський, Долина – Хуст, Мукачеве – Львів та ін. дорогах місцевого значення. Для захисту автодоріг від їх подальшого руйнування необхідно побудувати та відновити 5225 м. п. підпірних стінок, на що потрібно біля 50 млн грн.

Великою проблемою на гірських ділянках доріг є значні руйнування їх повенями. За останні десять років зруйновано і пошкоджено 65 мостів, 78 км автомобільних доріг, 6 тис. п. м. підпірних стінок. Особливо потерпіли від стихії дороги та споруди на них у Верховинському, Косівському, Надвірнянському, Богородчанському, Рожнятівському та Долинському районах.

Негативно впливає на загальний стан автомобільних доріг та мостів на них недостатнє фінансування дорожньої галузі. Постійне накопичення недоремонтів стало однією з основних причин зниження експлуатаційних характеристик дорожньої одежі та несучої здатності мостів, що в свою чергу веде до їх руйнування.

Обмеженість фінансування дорожньої галузі в цілому привело до того, що в області налічується ряд довгобудів. Це мостові переходи через р. Прут в м. Коломиї та через р. Дністер в с. Сівка-Войнилівська Калуського району, об'їзні дороги таких міст, як Рогатин, Болехів, Заболотів та ряд ін. об'єктів.

Неабияку проблему складають дороги у гірських районах області,

протяжність яких 1249 км (з них 222 км – державного та 1027 км – місцевого значення), що складає 30 % від всієї кількості доріг загального користування. На них знаходиться 523 мости (11419 м. п.) та 25842 м. п. підпірних стінок. Ліквідація наслідків повеней та зсувних ділянок на гірських дорогах, необхідність влаштування на них значної кількості бар'єрного огородження, ліквідація аварійно-небезпечних ділянок вимагають величезних матеріальних та фінансових затрат.

Значної шкоди завдають дорожньому господарству області такі стихійні лиха, як повені, що повторюються останнім часом, з року в рік. Так близько 20 повеней, які мали місце на території області в період з 1998 до 2010 рр. завдали дорожньому господарству збитків на суму понад 110 млн грн. Особливо великих збитків завдано мостам та штучним спорудам. За попередніми підрахунками загальна кількість мостів, що підлягають будівництву, реконструкції та капітальному ремонту складає 350 шт.

Виходячи з вищенаведеного, на всі види робіт на дорогах загального користування, які на сьогоднішній день знаходяться на балансі служби автодоріг в області, щорічно необхідно вкладати близько 1 млрд. грн.

Вирішення цих завдань практично неможливе без впровадження нових енергозберігаючих та вдосконалення існуючих технологій, оновлення наявного парку машин і механізмів.

Крім цього, вимагають вдосконалення і нарощування потужностей існуючі виробничі бази. Особливо

асфальтобетонні та цементобетонні заводи, бітумно-емульсійні бази, кам'яно-дробарні установки, кар'єрне господарство.

З початку 1990-х рр., в зв'язку з тим, що область стала відкритою для іноземних громадян, значно зросла інтенсивність руху, особливо великогазових транспортних засобів. Намітилася тенденція зростання парку власних транспортних засобів громадян області. Через підвищений динамічний вплив транспорту прискорюється руйнування доріг та мостових конструкцій, які не розраховані на сучасні навантаження, оскільки побудовані за старими нормативами.

Стан придорожньої інфраструктури в Івано-Франківській області. Одним із чинників, що складають основу державної політики України в галузі туризму, є залучення коштів підприємницьких структур, суб'єктів туристичної діяльності для розвитку інфраструктури туризму (автошляхи, пункти пропуску, системи водопостачання та каналізації, зв'язок, служби сервісу тощо) [6].

Розвитку туризму крім розвинутої якісної автодорожньої мережі також сприяє розвиток придорожньої інфраструктури. Зокрема, для такої форми подорожей, як автомобільний туризм. Йому сприяє прикордонне положення регіону, мережа доріг державного та міжнародного значення, а також інтенсивне зростання кількості власників автомобілів в Україні за останнє десятиліття. У зв'язку з цим необхідною є розбудова придорожньої інфраструктури. В області практично не розвинута мережа мотелів

та придорожніх закладів. Не передбачені паркувальні майданчики для автомобільною транспорту на шляхах туристичного значення, невпорядковані і відсутні місця для паркування при об'єктах туристичного відвідування, а також в місцях панорамного огляду краєвидів.

Більшість наявних дорожніх знаків та вказівників не враховують потреб іноземних туристів, що подорожують автошляхами області, оскільки подаються виключно українською мовою.

Відсутність вказівників та дорожніх туристичних знаків до об'єктів сервісного та туристичного обслуговування не сприяє та не полегшує пересування туристів на автомобільною транспортом дорогами області.

Постійне збільшення кількості туристів Карпатського регіону змушує чиновників змінювати дорожню систему України. Так, рада з туризму Карпатського регіону звернулася в Кабінет Міністрів змінити дорожню систему України. На сьогодні в Україні не визначені спеціальні знаки, котрі б полегшували автотуристам подорож і ознайомлення з визначними пам'ятниками культури, історії, архітектури і природи. Радою з туризму Карпатського регіону пропонується ввести в загальний всеукраїнський реєстр спеціальні знаки і внести відповідні доповнення в Національний стандарт України «Знаки дорожні» ДСТУ 4100-2002. Для проведення проекту пропонується створення додаткової групи із одинадцяти знаків, які створюють систему дорожніх туристських знаків з відповідною нумерацією. Для цього проекту з держав-

ного бюджету виділено 30 тис. грн. на встановлення 100 експериментальних знаків [7].

Згідно Закону України «Про дорожній рух» заходи щодо обладнання автомобільних доріг, вулиць та залізничних переїздів об'єктами автомобільного сервісу згідно із затвердженими нормативами проектування, планами будівництва і генеральними схемами розміщення таких об'єктів, з дотриманням екологічно безпечних умов, а також організувати їх роботу з метою максимального задоволення потреб учасників дорожнього руху, зобов'язані здійснювати місцеві органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування разом з дорожніми органами [1].

Хоча останніми роками значно зросла кількість АЗС, станцій обслуговування, мотелів, готелів, барів і кав'ярень, однак кількість і якість пропонованих послуг є вкрай недостатньою. Особливо великою є потреба у місцях відпочинку для автотуристів. З огляду на положення регіону на перетині міжнародних автомобільних трас придорожня інфраструктура повинна зрости щонайменше в декілька разів, щоб досягнути рівня сусідніх країн. Для пожвавлення міжнародного туризму треба також збільшити кількість пунктів перетину кордону. Згідно стандартів Європейського Союзу один пункт перетину кордону має припадати орієнтовно на 30 км кордону, натомість у прикордонних областях України відстань між ними є у три і навіть чотири рази більшою.

На початку 2014 р. в області функціонувало понад 175 автозаправ-

них станцій, деякі з них недостатньо забезпечені об'єктами сервісного та торгівельного обслуговування. Проте, спостерігається поліпшення інфраструктури придорожнього сервісу. Це завдяки інвестуванню капіталу для модернізації діючих і спорудження нових автозаправних станцій. Існуюча нині в області мережа автозаправних станцій забезпечує сучасний рівень надання послуг, сприяє активізації підприємницької діяльності.

Також потрібно вжити заходів щодо розбудови, ремонту та належного утримання автобусних зупинок.

Придорожня інфраструктура області в основному розвинута вздовж автомобільних маршрутів, які в більшій мірі проходять дорогами Н-9 (Мукачеве – Рахів – Івано-Франківськ – Рогатин), Н-10 (Стрий – Івано-Франківськ – Чернівці), Н-18 (Івано-Франківськ – Тернопіль) і М-12 (Стрий – Тернопіль). Старі позначення доріг Н-9, Н-10 і М-12 – Р-03, Р-04, Р-25 і Р-05. Так, на автодорозі Н-9 об'єкти придорожнього сервісу (станції техобслуговування, естакади, автозаправки, готелі, мотелі, кафе та ресторани) в більшій кількості є на ділянці дороги Татарів – Надвірна – Івано-Франківськ – Галич – Рогатин і майже не розвиненою є інфраструктура на ділянці дороги Яблунів – Татарів та на ділянці з Рогатина до межі з Львівською областю. Щодо автодороги Н-10, то на ній інфраструктура є розвиненою на ділянці Болахів – Долина – Калуш – Івано-Франківськ – Коломия та погано розвиненою на ділянці Коломия – Снятин. На дорозі М-12 інфраструктура є більш розви-

неною тільки в м. Рогатині.

Згідно «Програми розвитку інвестиційної діяльності в Івано-Франківській області» розроблено стратегічне розпланування території Івано-Франківської області під туристичну інфраструктуру готельного та придорожного сервісу, яке дасть можливість потенційним інвесторам ефективно вкладати кошти у розвиток інфраструктури. Реалізується низка проектів, якими передбачається розроблення комплексної довготермінової маркетингової стратегії Івано-Франківської області, як туристичного регіону; запровадження нових стандартів та процедур підвищення якості туристичних послуг; навчання та підвищення кваліфікації кадрів туристичної індустрії; поліпшення інформаційного забезпечення в галузі тощо.

Географія та рівень розвитку придорожньої інфраструктури в Івано-Франківській області. При оцінці рівня розвитку придорожньої інфраструктури головну увагу слід приділити таким об'єктам туристичного сервісу, як заклади розміщення, заклади харчування, об'єкти автомобільного сервісу – АЗС та СТО.

Проводячи оцінку закладів розміщення туристів, розглянемо загальну їхню кількість та місткість по Івано-Франківській області, а потім конкретно, – по придорожній інфраструктурі районів та дорогах державного значення, а точніше по міжнародних та національних автодорогах.

Станом на 01.01.2014 р. в області налічувалось 87 готелів та 11 мотелів із загальною місткістю 5744 місць,

7 санаторіїв, які могли розмістити одночасно 1131 особу, 7 пансіонатів з лікуванням на 641 місце, 2 пансіонати відпочинку на 135 місць, 12 баз відпочинку з місткістю на 1906 осіб, а також зареєстровано приблизно 800 приватних садиб, які одночасно могли розмістити понад 4 тис. туристів.

Досліджуючи придорожню інфраструктуру, враховуємо основні заклади розміщення туристів – готелі та мотелі. До придорожньої інфраструктури будемо відносити як об'єкти, які знаходяться безпосередньо біля доріг, так і об'єкти, які знаходяться на території населеного пункту, через який проходить автодорога, та на невеликій відстані від неї, де подорожуючий турист може розміститись. Найбільша їх кількість зосереджена на території, що підпорядкована Івано-Франківській міськраді. Це за рахунок обласного центру – міста Івано-Франківськ, де знаходяться понад 30 об'єктів місткістю більше 2 тис. місць, які можна віднести до придорожньої інфраструктури дороги державного значення Н-9.

Наступним по кількості та місткості об'єктів розміщення туристів є туристичний центр м. Яремче та території, які підпорядковуються Яремчанській міськраді, в якій до об'єктів придорожного сервісу відносяться понад 20 готелів місткістю близько 1 тис. місць. Вони знаходяться вздовж дороги Н-9. В інших районах кількість готельних і мотельних місць є значно меншою (за офіційною статистикою). Беручи до уваги вищенаведені дані, придорожня інфраструктура матиме наступний вигляд (табл. 1–2).

Таблиця 1

**Рівень забезпечення основними закладами розміщення
автомобільних доріг Івано-Франківської області**

Найменування об'єкту	Загальна кількість / місткість в області	В т.ч. кількість / місткість об'єктів вздовж автодороги			
		Н-9	Н-10	Н-18	М-12
Готель (мотель)	98/5744	70/4826	11/547	2/49	9/184
у %					
АЗС	176	80	48	4	7
СТО	297	220	33	–	6

Таблиця 2

**Щільність закладів розміщення на основних автомобільних дорогах
Івано-Франківської області**

Найменування автодороги	Протяжність автодороги на території області, км	Середня віддаль між готелями (мотелями), км	Кількість місць на 1 км автодороги
Н-9	170,3	2,4	28,3
Н-10	191,6	17,4	2,8
Н-18	30,7	15,3	1,6
М-12	32,1	3,6	5,7

Таким чином, автодорога Н-9, протяжність якої на території області становить 170,3 км, забезпечена закладами розміщення туристів в кількості 70 об'єктів загальною місткістю 4826 місць. Вздовж автодороги Н-10 (191,6 км) знаходяться 11 закладів розміщення місткістю на 547 осіб. Автодорога Н-18 (30,7 км) забезпечена лише двома об'єктами на 49 осіб. Вздовж автодороги М-12 (32,1 км) розташовані 9 закладів розміщення туристів місткістю 184 місць.

Щодо щільності (див. табл. 2), то на автодорозі Н-9 один готель припадає на 2,4 км, а на 1 км дороги при-

падає 28,3 місця. На автодорозі Н-10 один готель припадає на 17,4 км, а на 1 км дороги припадає 2,8 місця. Як бачимо, автодорога Н-9 є значно забезпеченішою закладами розміщення. Варто враховувати, що приблизно половину з них знаходяться в м. Івано-Франківську. Але навіть, коли не брати до уваги м. Івано-Франківськ, то все одно побачимо, що кількість готелів та їх місткість значно перевищують цю кількість на автодорозі Н-10. Це можна пояснити тим, що дорога Н-9 проходить до більш туристично-розвиненої території області, зокрема до гірськолижного курорту

«Буковель», а також інших туристичних центрів, що розташовані в гірській та передгірській зоні.

На автодорозі Н-18 один готель припадає на 15,3 км, а на 1 км дороги припадає 1,6 місця. Якщо за кількістю готелів на протяжність дороги тут ситуація дещо гірша, ніж на дорозі Н-10, то за кількістю місць на 1 км дороги дорога Н-18 поступається дорозі Н-10 майже удвічі.

Якщо, наприклад, порівняти кількість підприємств готельного типу Івано-Франківської області (98 підприємств на 5744 місць) з аналогічними підприємствами сусідньої Львівської області (82 підприємства на 3094 місць), то побачимо, що рівень розвитку готельної індустрії в Івано-Франківській області є нижчим від рівня розвитку готельної індустрії Львівської області, тобто також є недостатнім.

Майже всі заклади розміщення надають послуги харчування. Тому географія об'єктів харчування в основному співпадає з географією об'єктів розміщення.

Загалом в області є близько 2350 підприємств ресторанного господарства. З них 1459 є фізичними та 889 – юридичними особами [3]. Також варто зазначити, що 38 % підприємств громадського харчування є державної форми власності та 62 % – приватні, кількість яких значно збільшилася порівняно з попередніми роками [5].

Географія об'єктів ресторанного господарства є дуже нерівномірною. Найбільше підприємств ресторанного господарства, станом на 2013 р., знаходяться у м. Івано-Франківськ –

313 об'єктів, найменше – у м. Болехові – один. На кінець 2013 р. у області діяло 501 заклад ресторанного господарства, з яких 166 у м. Івано-Франківськ.

Невід'ємним елементом придорожньої інфраструктури є АЗС. Всього в Івано-Франківській області налічується 176 автомобільних заправок. З них 137 АЗС належать 38 підприємцям – юридичним особам, та 18 – п'ятнадцяти підприємцям – фізичним особам [40]. Основна частина з них знаходиться на автомобільних дорогах державного значення. Візьмемо до уваги тільки міжнародну та національні автодороги (див табл. 1). На автодорозі Н-9 знаходиться приблизно 45 % від усіх АЗС області, на автодорозі Н-10 – 27 %, на автодорозі Н-18 – 2,3 %, а на автодорозі М-12 – лише 4,5 %. Що стосується станцій технічного обслуговування, то знову ж таки значно більша їхня частка знаходиться на національній дорозі Н-9 (за неповними даними) – приблизно 74 %. Значно менше СТО має дорога Н-10, бо, не зважаючи на її більшу протяжність, вона має всього 18,7 % СТО. Також, приблизно 1,9 % СТО забезпечена автодорога М-10.

Отже, придорожня інфраструктура найбільш розвиненою є на автодорозі Н-9. Як уже зазначалось, це за рахунок м. Івано-Франківська та ряду більш туристично-розвинутих центрів. Значно відстає від неї за розвитком придорожньої інфраструктури автодорога Н-10. Та ще менш розвиненою є придорожня інфраструктура автомобільних доріг Н-18 та М-12. Також варто зазначити, що порівня-

но з Європою рівень обслуговування туристів на об'єктах придорожнього сервісу є досить низьким. Основною причиною цього є брак кадрів відповідної кваліфікації.

Висновки. Дорожня мережа Івано-Франківської області розвинута не погано. Мережа автомобільних доріг загального користування області налічує 4189 км доріг. З них державні – 797,8 км, територіальні – 397,3 км, обласні – 775,1 км і районні – 2218,8 км. Вона має тільки одну дорогу міжнародного значення М-12, яка простягається в області на 32,1 км. Дороги є до усіх населених пунктів області, але велика частина з них є у поганому стані та потребує ремонту.

В області також недостатньо розвинута інфраструктура, як кількісно так і якісно. Але останніми роками інфраструктура почалась помітно розвиватись через те, що Івано-Франківська область є туристичним регіоном, де туризм проголошено пріоритетною галуззю економіки. Це сприяло розвитку туризму, розбудові курортів, туристичної та придорожньої інфраструктури, яка в основному розвинута вздовж автомобільних маршрутів, що проходять по автодорогах Н-9, Н-10, Н-18 і М-12.

Станом на 01.01.2014 р. в області налічувалось 87 готелів та 11 мотелів із загальною місткістю 5744 місць, 7 санаторіїв, які могли розмістити одночасно 1131 особу, 7 пансіонатів з лікуванням на 641 місце, 2 пансіонати відпочинку на 135 місць, 12 баз відпочинку з місткістю на 1906 осіб, а також зареєстровано приблизно 800 приватних садиб, які одночасно мо-

гли розмістити понад 4 тис. туристів.

Загалом в області є близько 2350 підприємств ресторанного господарства. З них 1459 є фізичними та 889 – юридичними особами. Також варто зазначити, що 38 % підприємств громадського харчування є державної форми власності та 62 % – приватні, кількість яких значно збільшилася порівняно з попередніми роками. Географія об'єктів ресторанного господарства є дуже нерівномірною. Найбільше підприємств ресторанного господарства, станом на 2013 р., знаходяться у м. Івано-Франківськ – 313 об'єктів, найменше – у м. Болехові – один. На кінець 2013 р. у області діяло 501 заклад ресторанного господарства, з яких 166 у м. Івано-Франківськ.

На автодорозі Н-9 один готель припадає на 2,4 км, а на 1 км дороги припадає 28,3 місця. На автодорозі Н-10 один готель припадає на 17,4 км, а на 1 км дороги припадає 2,8 місця. Як бачимо, автодорога Н-9 є значно забезпеченішою закладами розміщення. Варто враховувати, що приблизно половину з них знаходяться в м. Івано-Франківську. Але навіть, коли не брати до уваги м. Івано-Франківськ, то все одно побачимо, що кількість готелів та їх місткість значно перевищують цю кількість на автодорозі Н-10. Це можна пояснити тим, що дорога Н-9 проходить до більш туристично-розвиненої території області, зокрема до гірськолижного курорту «Буковель», а також інших туристичних центрів, що розташовані в гірській та передгірській зонах.

На автодорозі Н-18 один готель

припадає на 15,3 км, а на 1 км дороги припадає 1,6 місця. Якщо за кількістю готелів на протяжність дороги тут ситуація дещо гірша, ніж на дорозі Н-10, то за кількістю місць на 1 км дороги дорога Н-18 поступається дорозі Н-10 майже удвічі.

Всього в Івано-Франківській області налічується 176 автомобільних заправок. З них 137 АЗС належать 38 підприємцям – юридичним особам, та 18 – п'ятнадцяти підприємцям – фізичним особам. Основна частина з них знаходиться на автомобільних дорогах державного значення. На автодорозі Н-9 знаходиться приблизно 45 % від усіх АЗС області, на автодорозі Н-10 – 27 %, на автодорозі Н-18 – 2,3 %, а на автодорозі М-12 – лише 4,5 %.

Що стосується станцій технічного обслуговування, то знову ж таки значно більша їхня частка знаходиться на національній дорозі Н-9 (за неповними даними) – приблизно 74 %. Значно менше СТО має дорога Н-10, бо, не зважаючи на більшу її протяжність, вона має всього 18,7 % СТО. Також приблизно 1,9 % СТО забезпечена автодорога М-10.

Для розвитку рекреації як в Україні, так і в Івано-Франківській області, потрібно більше уваги приділяти розвитку транспортної мережі, зокрема збільшення розмірів фінансування для ремонту, реконструкції та розбудови нових автомобільних доріг, не забуваючи при цьому дотримуватись екологічних вимог. Бо ж через недостатнє фінансування доріг держава тільки втрачає.

Україна та Івано-Франківська область окремо взята мають великі

перспективи розвитку автодорожньої мережі та придорожньої інфраструктури, реалізуючи нові проекти, залучаючи нових інвесторів та кредиторів, використовуючи новітні технології та сучасні системи дорожнього збору. Це в свою чергу сприятиме розвитку рекреації.

Література

1. Закон України «Про дорожній рух» (Із змінами, внесеними згідно із Законом № 3370-IV (3370-15) від 19.01.2006, ВВР, 2006, № 22, ст.184).
2. Державна служба автомобільних доріг України (Укравтодор). Служба автомобільних доріг в Івано-Франківській області. Довідка про стан автомобільних доріг Івано-Франківської області. 2006 р.
3. Держкомстат. Головне управління статистики в Івано-Франківській області. 12.03.2009 № 07/7-0267.
4. Санепідемстанція. Реєстраційна книга. Гуртожитки, готелі, будинки колгоспника. 1.01.2009 р.
5. Санепідемстанція. Реєстраційна книга. Підприємства громадського харчування. 1.01.2009 р.
6. Україна: поступ у ХХІ століття. Стратегія економічного та соціального розвитку на 2000 – 2004 роки: Послання Президента України до Верховної Ради України // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 1. – С. 5.
7. <http://www.tourua.com>. – 3 березня 2009 р.

Klapchuk V.M., Semkiv V.P. THE ROAD AND ROADSIDE TOURIST INFRASTRUCTURE OF THE IVANO-FRANKIVSK REGION IN THE EARLY XXITH CENTURY. The article describes the state of the road system and road infrastructure in Ivano-Frankivsk region at the begin-

ning of the XXIth century. The system of public roads in the region has 4189 km. The roadside infrastructure of the region is developed mainly along the driving routes N-9 (Mukachevo – Rakhiv – Ivano-Frankivsk – Rohatyn), H-10 (Stryy – Ivano-Frankivsk – Chernivtsi), H-18 (Ivano-Frankivsk – Ternopil) and M 12 (Stryy – Ternopil).

As of 01.01.2014 there were 87 hotels and 11 motels in the region with a total capacity of 5744 seats, 7 resorts that can simultaneously accommodate 1131 person, 7 pensions with treatment at 641 places, 2 holiday resorts on the 135 places, 12 recreation centers with capacity for 1906 persons and about 800 registered private estates, which can simultaneously accommodate more than 4 thousand tourists.

It has been established that along the road H-9 there is 1 hotel for 2,4 km and 28,3 places for 1 km of the road; on the road H-10 17,4 km and 2,8 places; on the road H-18 – 15,3 km and 1,6 places; on the road M-12 – 3,6 km and 5,7 places respectively.

There are 2350 places of public catering (including 501 restaurants) in the region, most of them are in Ivano-Frankivsk (313), the least – in Bolekhiv and Tlumach district.

There are 176 gas stations in the Ivano-Frankivsk region. On the road N-9 there are about 45% of the total number of gas stations in the region, on the road H-10 - 27%, on the road H-18 – 2,3% and on the road M-12 – 4,5%. The most service stations are located on the national road N-9 (74%); much less stations are there on the roads H-10 (18,7%) and M-10 (1,9%).

For recreation development in Ukraine and in the Ivano-Frankivsk region one should pay more attention to the development of the transport system, including increasing the size of funding for repair, reconstruction and construction of new roads, not forget to comply with environmental requirements. Because due to the lack of state funding for roads the state loses only.

Keywords: road system, roadside infrastructure, hotel, motel, restaurant company, gas station, service station.

Клапчук В.М., Семкив В.П. ДОРОЖНАЯ И ПРИДОРОЖНАЯ ТУРИСТИЧЕСКАЯ ИНФРАСТРУКТУРА ИВАНО-ФРАНКОВСКОЙ ОБЛАСТИ В НАЧАЛЕ XXI В. В статье охарактеризовано состояние автодорожной сети и придорожной инфраструктуры в Ивано-Франковской области в начале XXI в. Сеть автомобильных дорог общего пользования области насчитывает 4189 км. Придорожная инфраструктура области развита, в основном, вдоль автомобильных маршрутов Н-9 (Мукачево – Рахов – Ивано-Франковск – Рогатин), Н-10 (Стрый – Ивано-Франковск – Черновцы), Н-18 (Ивано-Франковск – Тернополь) и М-12 (Стрый – Тернополь).

По состоянию на 2012 г. в области насчитывалось 56 гостиниц и moteley с общей вместимостью 4126 мест, 14 санаториев, которые могли разместить одновременно 1906 человек, и 45 баз отдыха и частных пансионатов вместимостью примерно 2300 человек, а также зарегистрировано 126 частных усадеб, которые одно-

временно могли разместить более 1300 туристов.

Установлено, что вдоль автодороги Н-9 один отель приходится на 2,4 км, а на 1 км дороги приходится 28,3 мест; на автодороге Н-10 соответственно 17,4 км и 2,8 места; на автодороге Н-18 – 15,3 км и 1,6 места; на автодороге М-12 – 3,6 км и 5,7 места соответственно.

Всего в области имеется более 2350 предприятий общественного питания (501 предприятие ресторанного хозяйства), наиболее – в г. Ивано-Франковске (313), наименьше – в Болехове и Тлумацком районе.

Всего в Ивано-Франковской области насчитывается 176 автомобильных заправок. На автодороге Н-9 находится примерно 45 % от всех АЗС области, на Н-10 – 27 %, на Н-18 – 2,3 % и на М-12 – 4,5 %. Станций технического обслуживания больше всего находится на национальной дороге Н-9 (74 %); значительно меньше СТО имеют дороги Н-10 (18,7 %) и М-10 (1,9 %).

Для развития рекреации как в Украине, так и в Ивано-Франковской области нужно больше внимания уделять развитию транспортной сети, в частности увеличению размеров финансирования для ремонта, реконструкции и развитию новых автомобильных дорог, не забывая при этом придерживаться экологических требований. Ведь из-за недостаточного финансирования дорог государство только теряет.

Ключевые слова: автодорожная сеть, придорожная инфраструктура, отель, мотель, предприятие ресто-

ранного хозяйства, автозаправочная станция, станция технического обслуживания.